

УДК 792.2.071.1(477.83-25)“19”(092)
DOI: <https://doi.org/10.25128/2411-3271.19.1.26>

Христина Новосад-Лесюк
<https://orcid.org/0000-0001-6891-8887>
аспірант
Київський національний університет
театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого
hrystynkaLV@ukr.net

КОМПОЗИТОРИ У ДРАМАТИЧНИХ ТЕАТРАХ ЛЬВОВА СЕРЕДИНИ ХХ СТОЛІТТЯ: БІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті систематизовано та введено до наукового обігу біографічні дані про композиторів-завідувачів музичних частин театрів, що були переміщені до Львова після закінчення Другої світової війни. Окреслено їхню співпрацю з культурно-мистецькими установами міста та іншими драматичними театрами України загалом. Виявлено обставини, що сприяли зацікавленню композиторів у написанні музики для театру.

Ключові слова: театральний композитор, завідувач музичної частини драматичного театру, Львівський театр юного глядача ім. М. Горького, Львівський театр ім. М. Заньковецької.

Христина Новосад-Лесюк
аспірант
Київський національний університет
театра, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого

КОМПОЗИТОРЫ В ДРАМАТИЧЕСКИХ ТЕАТРАХ ЛЬВОВА СЕРЕДИНЫ ХХ ВЕКА: БИОГРАФИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

В статье систематизированы и введены в научный оборот биографические данные о композиторах-заведующих музыкальных частей театров, которые были перемещены во Львов после окончания Второй мировой войны. Очерчено их сотрудничество с культурно-художественными учреждениями города и другими драматическими театрами Украины в целом. Выявлены обстоятельства, способствовавшие заинтересованности композиторов в написании музыки для театра.

Ключевые слова: театральный композитор, заведующий музыкальной части драматического театра, Львовский театр юного зрителя им. М. Горького, Львовский театр им. М. Заньковецкой.

Khrystyna Novosad-Lesiuk
Postgraduate Student
I. Karpenko-Kary Kyiv National University
of Theater, Cinema and Television

COMPOSERS IN LVIV DRAMA THEATRES MIDDLE OF THE TWENTIETH CENTURY: BIOGRAPHICAL ASPECT

Since the after-war time the two state drama theatres exist in Lviv, due to which it is possible to trace the peculiarities of composers' integration into theatrical life. This is M. Horkey Theatre of Young Spectator (now First Academic Ukrainian Theatre for Children and Youth) and M. Zankovetska Lviv Drama Theatre (now M. Zankovetska National Academic Ukrainian Drama Theatre) that were moved to Lviv at the end of 1944 from Kharkiv and Zaporizhzhia correspondingly. Among those who

moved to Lviv with theatrical troops were directors of music part Izydor Vymer and Oleksandr Radchenko.

Izydor Vymer, a Kharkiv citizen, is a graduate of Kharkiv Musical High School and Kharkiv Music-Drama Institute. In 1934 I. Vymer took the position of the senior conductor and director of music part in Theatre of Young Spectator. Simultaneously, he established the first in the Soviet Union children orchestra of folk instruments, that numbered almost a hundred and a half performers, thus the work with children assisted him to compose music for theatre. After his relocation to Lviv, he had created musical accompaniment for 71 performances at M. Horkiy Theatre of Young Spectator and a bunch of other theatres of Ukraine. Simultaneously with his work in theatre I. Vymer was a board member of Lviv Regional union of composers, founded the only at the time in Ukraine children symphonic orchestra, founded and headed the department of folk instruments at Lviv conservatory.

The native of Poltava region, O. Radchenko started composing music at the age of twelve. He finished Odesa Musical High School and was among the first students of Odesa Conservatory who had to interrupt their studies because of the mobilization of 1914. In 1930 he was invited by M. Zankovetska Theatre troop to take the position of the director of music part, where he had been working till 1965 and wrote music to over 200 performances. In Lviv he also had a part-time position as a head of department of musical affairs in Lviv region, head of committee on revision of educational process, organizational and economical condition of Lviv State Conservatory, art director of music broadcast at Lviv regional radio-committee.

Hence, when joined the theatrical group in young age as the director of music part, I. Vymer and O. Radchenko stayed in drama theatres for a long time, that became their lifework. Nevertheless, their engagement in theatrical process delighted and inspired them and the different genres performances were the possibility of self-actualization, they had a need of avoiding clichés in composing that encouraged creativity. Consequently, the received motivation gave them enthusiasm for new ideas and search in the realm of theatrical and musical art.

Keywords: *Theatrical composer, music part director of drama theatre, Maksym Horkiy Lviv theatre of young spectator, Maria Zan'kovetska Lviv theatre.*

Із повоєнного часу у Львові діють два державні драматичні театри, завдяки яким можна послідовно простежити особливості інтегрування композиторів до театрального життя. Це Театр юного глядача ім. М. Горького (нині – Перший академічний український театр для дітей та юнацтва) та Львівський драматичний театр ім. М. Заньковецької (нині – Національний академічний український драматичний театр ім. М. Заньковецької), що були переміщені до Львова під кінець 1944 р. відповідно з Харкова та Запоріжжя. Серед тих, хто разом з театральними трупами переїхав до Львова, були завідувачі музичною частиною Ізидор Вимер та Олександр Радченко. Біографічні дані цих митців є вкрай розпорошеними і практично не введені в науковий обіг. А проте їхня творча та організаційна діяльність має велике значення для театрів і музично-театрального життя Львова загалом.

Поодинокі відомості про діяльність згаданих композиторів висвітлені в енциклопедичних виданнях [7; 8], у статті М. Гарбузюк [3], книзі-спогаді І. Вимер [1], а також у місцевій пресі [2; 10]. Основу дослідження становлять архівні матеріали, що зберігаються у фондах Центрального державного архіву-музею літератури і мистецтва України [9], Державного музею театрального, музичного та кіномистецтва України [4–6], бібліотеки Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка [11].

Мета статті – систематизувати та ввести до наукового обігу біографічні відомості про театральних композиторів І. Вимера та О. Радченка.

За допомогою систематизації фактів та обставин із життя композиторів окреслимо передумови їхнього приходу до театру, співпрацю з драматичними театрами України та культурно-суспільну діяльність.

Ізидор Вимер (1906–1983) народився у Харкові в заможній єврейській сім'ї. Ознайомленням з музикою він завдячував своєму дідусеві, який із дитинства водив хлопця на концерти до місцевої філармонії. На прохання батька юнак закінчив вищі бухгалтерські курси, але наступного, 1926 р., вступив до Харківського музичного технікуму (фортепіанний

факультет), а у 1928 р. – до Харківського музично-драматичного інституту, який закінчив за двома спеціальностями: “Диригент симфонічного оркестру та опери” і “Композитор” (викладач диригування – Я. Розенштейн, композиції – учень М. Римського-Корсакова С. Богатирьов). Будучи студентом, І. Вимер почав захоплюватися сучасними віяннями – джазом та естрадою, що згодом вплинуло на його композиторську творчість: “король джазу” – так його називав С. Богатирьов, звернувши увагу на добре вміння імпровізувати. [1, с. 18], Закінчивши аспірантські курси, у 1934 І. Вимер отримав посаду головного диригента і завідувача музичної частини Театру юного глядача. “Він (І. Вимер. – Х. Н.) пригадував уроки С. Богатирьова та спільні з ним відвідування театрів, їхні об’єктивні висновки, які вони робили з талановитим викладачем. С. Богатирьов умів сконцентруватися на найважливіших аспектах, поглиблено відображати за допомогою музики специфічне дійство, яким так досконало володів Ізидор Вимер” [1, с. 29–30]. Тож стає зрозумілим, що в театр композитор прийшов завдяки своєму наставникові.

Тоді він паралельно почав працювати другим диригентом Харківського симфонічного оркестру, та довідавшись, що йому через доповідню в НКВС загрожує арешт, І. Вимер, “який уже тоді став визначною постаттю, – тихо відмовився від кар’єри” [1, с. 25]. Опісля він створив перший у Радянському Союзі дитячий оркестр народних інструментів, у якому було майже сто п’ятдесят виконавців. Саме з ним він уперше потрапив до Західної України, де ознайомився з музичною культурою галичан. Робота з дітьми допомагала йому на посаді завідувача музичної частини Театру юного глядача, тож “він писав музику до вистав з урахуванням дитячого сприймання побаченого і почутого” [1, с. 29].

У переліку вистав, музику до яких створював І. Вимер у Харківському ТЮГу, З. Шуневич подає лише чотири постанови: “Зямка Копач” М. Даніеля (1938), “Скупий” Ж. -Б. Мольєра (1938), “Сузір’я гончих псів” К. Паустовського (1939) та “Снігова королева” Є. Шварца (1940) [11, с. 20–22]. Але розуміємо, що їх було набагато більше. З “Мармурової книги” (перелік репертуару театру від 1921 року до сьогодні), яка зберігається в архіві Першого академічного театру для дітей та юнацтва, довідуємося про ще одну виставу – “Російські люди” К. Сімонова (1943), здійснену в евакуації, адже точна фіксація репертуару в “Мармуровій книзі” розпочалася лише з 1945 року, під час роботи у Львові. У Харкові архів театру довоєнного періоду не зберігся. Тож, на жаль, це лише мала частина репертуару.

Друга світова війна стала початком драматичного періоду в житті композитора і трупи театру загалом. Як один з організаторів евакуації театру, разом з ТЮГівцями, дружиною та батьком, І. Вимер виїхав з Харкова. Його донька акцентувала на важливій деталі: він “багато годин ходив по кабінетах залізничного начальства і вимагав, щоб якнайшвидше відправити артистів, а також безцінний скарб – театральний архів” [1, с. 36] ... “а це майже 150 вистав, які ставили у різних містах Далекого Сходу, Сибіру, Казахстану, Узбекистану” [1, с. 61]”, де театр перебував в евакуації упродовж 1941–1944 років. Зокрема, в Узбекистані, Павлодарі (Північний Казахстан), Славгороді (Алтайський край, Росія) і Сталінську (нині Новокузнецьк, Росія).

Через кілька днів після переїзду в Україну (до Львова) під кінець 1944 р. відбувся перший виступ театральної трупи – концерт у виконанні оркестру під керівництвом І. Вимера.

У Львові охопно до 1965 р. композитор створив музику до сімдесяти однієї вистави ТЮГу ім. М. Горького, працював у театральній студії. Він є автором музики на замовлення інших театрів, серед яких сімнадцять вистав у Львівському драматичному театрі ім. М. Заньковецької, дев’ять у Львівському обласному театрі ляльок, дві – у Львівському російському драматичному театрі ПрикВО, а також у драматичних та музично-драматичних театрах Мукачево, Ужгорода, Вінниці, Кіровограда (нині м. Кропивницький), Сум та інших міст України.

Паралельно з роботою в театрі І. Вимер був членом правління Львівської обласної спілки композиторів, працював у дитячій музичній школі № 1 і спеціалізованій музичній середній школі ім. С. Крушельницької, де заснував єдиний у ті роки в Україні дитячий симфонічний оркестр та протягом десяти років керував ним, створив й очолив кафедру народних інструментів у Львівській консерваторії (нині Національна музична академія

ім. М. В. Лисенка). Та через велике педагогічне навантаження йому довелося піти з театру, а завмузом Театру юного глядача ім. М. Горького став Богдан Янівський.

Розуміємо, що відомий до сьогодні перелік музичних творів І. Вимера є неповним і потребує додаткового дослідження. Архівні матеріали львівського періоду діяльності композитора частково збережені. В архіві Львівського обласного радіо є звукозапис двох постанов: “Ріпка” (1951) і “Зайчик-хвалько” (1952). Решта залишилася на паперах: частина клавирів зберігається в сімейному архіві Олени Вимер, а поодинокі режисерські примірники із зазначеними музичними номерами – в архіві Першого академічного театру для дітей та юнацтва. На жаль, численні партитури та клавирі були знищені в театрі під час затоплення в одному з приміщень. Краща доля спіткала музику композитора, написану не для драматичних театрів. Сюїта “Лис Микита” була поставлена як балет у Львівській хореографічній школі, видані кілька оркестрових та хорових творів. Перший професійний твір в історії сопілкарства – “Туцувальська рапсодія”, написаний для сопілки з фортепіано, нині виконує Національний академічний оркестр народних інструментів України.

Поки що важко віднайти епістолярій чи спогади композитора про роботу в театрі. Про процес створення музики його авторства довідуємося зі спогадів тодішнього режисера Театру юного глядача ім. М. Горького, вже покійного О. Барсегяна: “... чітко прислухався до режисерського задуму, одночасно дуже делікатно, не допускаючи ніякого насильства, пояснював мені, як краще і грамотніше включати в загальну культуру спектаклю той чи інший фрагмент. <...> Він завжди просив мене зробити так, щоб оркестр не ілюстрував музику для настрою, а щоб у потрібних місцях (і у всьому спектаклі) ніс функціональне і емоційне навантаження” [1, с. 111].

Помер Ізидор Вимер 1983 р. у Львові, залишивши пам’ять про себе як завмуз, композитор, диригент та активний діяч музично-театрального життя Харкова і Львова.

Багаторічним завідувачем музичної частини Театру ім. М. Заньковецької був виходець із Полтавщини, заслужений артист УРСР **Олександр Радченко** (1894–1975). Він зі семи років захоплювався музикою і самостійно навчився грати на народних струнно-щипкових інструментах. Коли йому було 12–13 років, майбутній композитор організував в Одесі серед садівників та різноробочих, де працював його батько, доволі великий оркестр і запросив до нього співаків, протягом кількох років готував окремі концертні програми. Цей період О. Радченко згадував так: “Дні і ночі шукав для нього ноти і займався, добиваючись чистоти виконання, з бородатими дядьками, до слова, які дуже любили мене і цінували. <...> в 16 років я для всіх був Олександр Маркович” [4, арк. 14].

Композитор закінчив Одеське музичне училище і став одним з перших студентів Одеської консерваторії, навчання в якій був змушений перервати через мобілізацію. Тож у липні 1914 р. він вирушив з російським полком на австро-німецький фронт, а у вересні його було поранено. Після лікування в госпіталі він отримав призначення на посаду капельмейстера 46-го піхотного запасного полку в Одесі. У 1923 р. став організатором великого симфонічного оркестру Одеської губпрофради, що складався в основному з музикантів-самоуків. За словами О. Радченка, “оркестр був настільки сильним, що можна було виконувати будь-які симфонічні твори. <...> Він існував цілком на матеріально безкорисливих засадах” [6, арк. 38–39] та проіснував до 1930 року. Тоді ж композитор паралельно працював диригентом садових оркестрів, керував самодіяльними колективами.

У цей час О. Радченко захопився театром, результатом чого стало створення музики до вистав. Спочатку писав на замовлення не все музичне оформлення, а лише окремі номери, а згодом і повноцінну музику для театрів Одеси. Тож під час гастролей заньківчан у Маріуполі в 1930 р., коли О. Радченко ще жив у приморському місті, його на місяць запросили допомогти театральному колективі. Як результат, композитор залишився в трупі театру і зразу ж отримав посаду завідувача музичної частини тоді Українського державного театру ім. М. Заньковецької, що від 1931 р. стаціонавувався у м. Запоріжжі.

Тодішній директор театру Б. Романицький у творчій характеристиці зазначив: “Висококультурна людина – тов. Радченко – весь свій багатющий досвід віддає справі виховання молодих музикантів й акторів <...> з власної ініціативи взяв на себе навчання

музики інвалідів ВВВ..., з них створив духовий оркестр” [9, арк. 1]. У цьому оркестрі брало участь 37 людей, а деякі з них згодом працювали в професійних колективах, зокрема, двоє в Театрі ім. М. Заньковецької. Паралельно О. Радченко посідав посаду художнього керівника Запорізької філармонії та викладав у Запорізькому музичному училищі.

Під час Другої світової війни, коли театр перебував в евакуації у місті Тобольську, О. Радченко написав музику до двадцяти двох п'єс для театру, тридцять чотири пісні та кілька десятків невеликих п'єс для оркестрів. Одночасно він керував Відділом оркестрових інструментів і викладав у Дніпропетровському музичному училищі, що також перебувало в евакуації. У жовтні 1943 року композитор з Театром ім. Заньковецької виїхав до м. Сталінськ (нині Новокузнецьк, Росія), а в 1944 р. переїхав до Львова.

Після переїзду він написав у листі до директора Одеської філармонії О. Сигала: “Майже 9 місяців у Львові я працюю щодня з раннього ранку до пізньої ночі з перервою, приблизно, 15–20 хвилин на їжу, без всіляких вихідних днів” [5, арк. 4]. Протягом 1930–1969 рр. О. Радченко написав музику до більш як двохсот (!) вистав заньківчан і ще стільки ж для інших театрів України. І навіть коли інші колективи замовляли раніше написану музику для свого театру, О. Радченко правив партії відповідно до складів оркестрів, голосів і задуму режисера, зазвичай відвідуючи хоча б кілька репетицій. Загалом він створив музику до вистав понад сорока театрів України, серед яких музично-драматичні та драматичні театри Харкова, Чернігова, Дніпропетровська, Запоріжжя, Херсона, Сімферополя, Кіровограда, Житомира, Вінниці, Рівного, Луцька, Івано-Франківська, Чернівців і Дрогобича.

Уже у Львові, одночасно з роботою в театрі, за сумісництвом композитор працював завідувачем музичного відділу у справах мистецтв у Львівській області, головою комісії з перевірки навчального процесу та організаційного і господарського стану Львівської державної консерваторії, художнім керівником музичного мовлення Львівського обласного радіокомітету. Крім музики до драматичних театрів, він у цей час писав музичні твори на замовлення Радіокомітету, філармонії та для колективів художньої самодіяльності. Є автором комічної опери “Єгиптянка” й оперети “Черевички” за М. Гоголем, численних маршів, творів для симфонічних оркестрів, обробок народних пісень тощо.

Клавіри з музикою О. Радченка до драматичних вистав збережені. Більшість із них не належним чином, але все ж зберігають в архіві музичної частини Національного драматичного театру ім. М. Заньковецької.

Представники старшого покоління заньківчан із шаную та повагою згадують О. Радченка. Зокрема, головний режисер Театру ім. М. Заньковецької, народний артист України Федір Стригун розповідає: “Як тільки ми приїхали до Театру (це був 1966 рік), він сидів біля кабінету головного режисера на другому поверсі й (*посвистує*) наспівував мелодії, щось фантазував. І ніхто з нас йому не заважав, бо він “був у процесі”: заплющив очі та (*посвистує*) <...> Чи, наприклад, ставили ми “Уріель Акоста” <...> прекрасна музика була у виставі. <...> Він завжди сидів в залі, до речі, й чим мені запам’ятовся: підійшов до мене після репетиції, поклав руку на плече: “Синоч, – каже, – ви дуже добре працюєте. Репетиції для вас не даремні. От я ходжу на всі репетиції... Ви так міняєтеся, ви так працюєте...” Приємно стало, думаю, це все ж композитор, Олександр Маркович... Ми до нього з повагою ставились, а для мене, молодого хлопця, така похвала була дуже вагома”⁸ (інтерв’ю автора статті з Ф. Стригуном від 25. 04. 2014 р.)

В одному з листів кінця 1960-х рр., коли композитор уже майже перестав писати театральну музику, він характеризує своє музичне захоплення так: “Це була не просто любов до музики, а невгамовна пристрасть, одержимість!” [4, арк. 14].

Помер театральний композитор у Львові 20 січня 1975 року.

Отже, на основі поданих відомостей про творчий шлях композиторів, які працювали у Львові з повоєнного періоду до кінця 1960-х рр., можна зробити висновки, що після переїзду з театральними труппами в Західну Україну вони продовжували активно створювати музику не

⁸ Інтерв’ю автора статті з народним артистом України Ф. Стригуном / Запис зроблено 25. 04. 2014 року.

лише на основному місці праці, а й для інших театрів Львова й України загалом. Композитори і надалі паралельно провадили активну суспільно-мистецьку діяльність, збагачуючи культуру міста. Тож, прийшовши до театального колективу молодими на посаду завідувача музичної частини, І. Вимер та О. Радченко надовго залишилися працювати у драматичних театрах, які стали для них справою життя. В той час їхнє прилучення до театального процесу всередині колективу захоплювало їх, давало джерело натхнення, а постановки різних жанрів були можливістю для самореалізації, через що у них була необхідність уникати штампів при написанні музики, й це сприяло розвитку фантазії. Таким чином, отримана мотивація давала їм насагу до нових міркувань та пошуків у царині театально-музичного мистецтва.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вимер О., Красноступ Е. Від серця до серця. Львів : Плай, 2006. 153 с.
2. Гампель Г. Наш земляк – Изидор Вымер. *Хэсэд Арье*. 2007. № 3. С. 4–5.
3. Гарбузюк М. Музыка у виставі “Гамлет” Львівського театру ім. М. Заньковецької (1957 р.): співпраця режисера й композитора. *Вісник Львівського національного університету. Серія мистецтвознавство*. 2002. Вип. 2. С. 49–57.
4. ДМТМК України (Державний музей театального, музичного та кіномистецтва України), архів О. Радченка. № 225. Листи до невстановленої особи із іменем “Борис”. 46 арк.
5. ДМТМК України (Державний музей театального, музичного та кіномистецтва України), архів О. Радченка. № 11530. Лист до О. Сигала. 4 арк.
6. ДМТМК України (Державний музей театального, музичного та кіномистецтва України), архів О. Радченка. Музыка, її творці та виконавці в українському драматичному театрі імені М. Заньковецької. 47 арк.
7. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=33990 (дата звернення 17. 04. 2019).
8. Мистецтво України : Біографічний довідник / упоряд. : А. В. Кудрицький, М. Г. Лабінський. Київ : “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 1997. С. 499.
9. ЦДАМЛМ України (Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України), ф. 174. Оп. 1. Спр. 259. Творча характеристика композитора, з. а. УРСР, зав. муз. част. Театру ім. М. Заньковецької О. Радченка. 1 арк.
10. Церлюк-Аскадская С. Вслушиваясь в звуки мира. *Львовская правда*. 1981. С. 4.
11. Шуневич З. Изидор Вимер – композитор, диригент, педагог: матеріали до нотографії. Львів : Вищий державний інститут ім. М. Лисенка, 1993. 23 с.

REFERENCES

1. Vymer, O. and Krasnostup, E. (2006). *Vid sertsia do sertsia* [From heart to heart], Lviv: Play. (in Ukrainian).
2. Gampel, G. (2007). Our countryman – Isidor Vymer. *Khesed Ar'ye* [Hesed Arie], no. 3, pp. 4–5. (in Russian).
3. Harbuziuk, M. (2002). Music in the play “Hamlet” of the M. Zankovetska Lviv Theater (1957): collaboration of the director and composer. *Visnyk Lvivskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia mystetstvoznavstvo* [Journal of Lviv National University. Series: Art Studies], vol. 2, pp. 49–57. (in Ukrainian).
4. *Derzhavnyi muzey teatralnoho, muzychnoho ta kinomystetstva Ukrayiny* [State Museum of Theater, Music and Cinema of Ukraine], O Radchenko archive, no. 225. Letters to an unidentified person with the name “Boris”, 46 p. (in Russian).
5. *Derzhavnyi muzey teatralnoho, muzychnoho ta kinomystetstva Ukrayiny* [State Museum of Theater, Music and Cinema of Ukraine], O Radchenko archive. no. 11530. Letter to O. Sigal, 4 p. (in Russian).
6. *Derzhavnyi muzey teatralnoho, muzychnoho ta kinomystetstva Ukrayiny* [State Museum of Theater, Music and Cinema of Ukraine], O Radchenko archive. Music, its creators and performers at the M. Zankovetska Ukrainian Drama Theater, 47 p. (in Russian).

7. Encyclopedia of modern Ukraine, available at: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=33990 (access date 17. 04. 2019).
8. Kudrytskyi, A. V. and Labinskyi, M. H. (1997). *Mystetstvo Ukrayiny: Biohrafichnyy dovidnyk* [Art of Ukraine: Biographical guide], Kyiv: "Ukrayinska entsyklopediia", p. 499. (in Ukrainian).
9. *Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv-muzey literatury i mystetstva Ukrayiny* [Central State Archive-Museum of Literature and Art of Ukraine], fund 174, des. 1, case 259. Creative characteristics of the composer, p. and. Ukrainian SSR, head museum M. Zankovetska Theater O. Radchenko, 1 p. (in Russian).
10. Tserlyuk-Askadskaya, S. (1981). Listening to the sounds of the world, *Lvovskaya pravda* [Lvov truth], November 22, p. 4. (in Russian).
11. Shunevych, Z. (1993). *Izidor Vymer – kompozytor, dyryhent, pedahoh: materialy do notohrafiyi* [Izidor Wimer – composer, conductor, teacher: materials to the noteography], Lviv: M. Lysenko Higher State Institute. (in Ukrainian).

УДК 792.071:792.9(477.83/.86) Лесь Курбас "1911–1912"
DOI: <https://doi.org/10.25128/2411-3271.19.1.27>

Ольга Шлемко

<https://orcid.org/0000-0002-3431-4521>

кандидат мистецтвознавства, доцент,
заслужена артистка України,

Київський національний університет культури і мистецтв
olgateren@ukr.net

СТАНОВЛЕННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ЛЕСЯ КУРБАСА (1911–1912 РОКИ)

У статті реконструйовано творче життя Леся Курбаса протягом 1911–1912 років у контексті суспільно-політичної ситуації в Галичині як складової частини Австро-Угорської імперії, відтворено хронологію подій, які впливали на процес професійного становлення митця, заповнено деякі "білі плями" в його біографії, пов'язані з перебуванням у Гуцульському театрі, виявлено його працю гімназійним учителем, спростовано недостовірну та викривлену інформацію про згаданий період творчого життя.

Ключові слова: Лесь Курбас, актор, режисер, вистава, Гуцульський театр, Тернопіль.

Ольга Шлемко

кандидат искусствоведения, доцент

заслуженная артистка Украины,

Киевский национальный университет культуры и искусств

СТАНОВЛЕНИЕ ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ ЛЕСЯ КУРБАСА (1911–1912 ГОДА)

В статье осуществлена реконструкция творческой жизни Леся Курбаса в течение 1911–1912 годов в контексте общественно-политической ситуации в Галиции как составной части Австро-Венгерской империи, воспроизведена хронология событий, которые влияли на процесс профессионального становления художника, заполнены некоторые "белые пятна" в его биографии, связанные с пребыванием в Гуцульском театре, выявлено, что он работал гимназическим учителем, опровергнута недостоверная и перекрученная информация об упомянутом периоде творческой жизни.